

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

זמני השבת

3:36	הדלקת הנרות:
4:51	מנחה וקבלת שבת:
9:30	פירות טיש:
6:51	עלות השחר:
8:03	נץ החמה:
8:00	דף היומי:
9:00	שחרית:
10:00 - 9:24	סופ"ז ק"ש:
11:58	הצות:
12:28	מנחה גדולה:
3:50	מנחה וסעודה ג':
4:51	מוצאי שב"ק:
5:06	מוצאי שב"ק - ר"ת:
6:00	אבות ובנים:
7:00	דף היומי מוצש"ק:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגיליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגיליון והפצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט צ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

ויריצהו מן הבור

את הסיפור הבא סיפר האסיר היהודי המפורסם בעבר, הרב שלום מרדכי רובשקין הי"ו, כשהיה נוכח בעת שביקר במעונו של האדמו"ר מלעלוב שליט"א, לאחר שנחלץ מכלאו והורשה לערוך ביקור בן שבועיים בארץ הקודש. וכך סיפר:

היה זה החנוכה הראשון שלי בבית האסורים, סיפר הרב רובשקין. "שבועות אחדים לפני החנוכה כבר התחלתי לדאוג לכך שבימי החנוכה יותר לי להדליק נרות כמצוות חז"ל, במסגרת המחוייבות של בתי הכלא בארה"ב לכבד את חופש הפולחן של האסירים מכל הדתות, ובכללם גם היהודים להבדיל. שלחתי מכתבים לרב של בתי הכלא ולעסקנים שונים, עד שהתקבל האישור, ובלילה הראשון של חנוכה נלקחתי על ידי סוהרים לחדר כליאה מיוחד, אליו הוכנסתי. על השולחן הוצבה מנורת חנוכה, ובה נר אחד ועוד שמש. הסוהרים יצאו וסגרו אחריהם את הדלת, כשהם מורים לי לדפוק עליה בחוזקה לאחר שאסיים, כדי שיבואו להחזיר אותי לתא הכליאה שלי.

הדלת נסגרה ואני מתכוון להדליק את הנר, והנה אני רואה שבחדר יש שירותים. אי אפשר לברך כאן ברכה. חשבתי אולי לסובב את גבי לשירותים ולהדליק, שהרי אם לא אדליק כאן לא אוכל לקיים בכלל את המצווה, אבל ליבי נקפני לעשות זאת. אך בית הכלא הוא לא קייטנה, והאפשרות של האסיר לקבל החלטות על עצמו ועל סדר היום שלו מוגבלת מאוד. לך תקרא עכשיו לסוהרים, ותסביר להם שכדי להדליק נר צריך לברך, ואסור לברך ליד שירותים... הידע שלהם ביהדות הוא אפסי, והרצון שלהם לעזור לי נמוך עוד יותר.

אבל מאז שנכנסתי לכלא ידוע ידעתי שאני אולי נמצא במקום לא נעים במיוחד, אבל גם כאן הקב"ה הוא זה שמנהל אותי, ולא מנהל הכלא או הסוהרים. החלטתי לדפוק על דלת הברזל והכבדה. בפתח עומד סוהר גבה קומה ורחב גרם, והוא שואל אותי לרצוני. הבהרתי לו שאיני יכול להדליק כאן את הנרות, ואני מבקש שיעבירו אותי למקום אחר. בתאי האסירים אסור להדליק אש מחשש לשריפה, וכאן אני לא יכול. מה עושים? הסוהר לא כל כך הבין מה אני רוצה, אבל לאחר הפצרות חוזרות ונשנות הוא הסכים לפנות בנושא למנהל הכלא, אדם קשוח לא פחות, שכבר שבע ויכוחים עם אסירים חסרי כבוד שמנסים להערים עליו יומם ולילה.

המנהל הופיע ושאל אותי בקוצר רוח לרצוני. דיברתי אליו בכבוד והסברתי לו את ההלכות הבסיסיות שבגללן אני לא יכול להדליק כאן את הנרות. בליבי ידעתי שאין סיכוי שאקבל את מבוקשי, אבל 'השתדלות' חייבים לעשות. להפתעתי הרבה, ניאות המנהל למלא את בקשתי, אך מפאת חוסר מקום מתאים להדלקת הנרות, הוא יצא מגדרו והתיר לי להדליק את הנרות במשרד הפרטי שלו. הודיתי לו מעומק ליבי, והוא מצידו הגיב בפנים התומות. לא היה נראה שהוא מתרגש יחד איתי...

צעדנו לעבר משרדו של מנהל הכלא, אני באמצע כחתן המובל אל חופתו, משני צדדי סוהרים המשמשים כשושבינים כדי שלא אברח מהחופה חלילה, ומאחורינו צועד המנהל, שכנראה תהה אם לא טעה כשהחליט לתת לי להדליק נרות ולקיים טקס דתי במשרדו הפרטי. ההיתר שניתן לי מלכתחילה היה ל-30 דקות, כפי שקובעת ההלכה וכפי שהורה הרב של בתי הכלא. אבל לפי מנהג חב"ד נוהגים להדליק נרות שיחזיקו מעמד לפחות 50 דקות, וגם לשבת לצד הנרות משך הזמן הזה. התלבטתי אם לבקש מהמנהל בקשה נוספת, שיתיר לי להישאר בחדרו 50 דקות. הרי רק לפני דקה הוא עשה למעני דבר שאינו מובן מאליו, חרג מכל הכללים והתעלה מעל כל הנהלים כדי לאפשר לי להדליק נרות במקום שבו אוכל לברך עליהם כדת וכדין, והנה אני שוב מציק לו עם בקשות חריגות?

אבל החלטתי שאני עושה את ה'השתדלות' במלואה. אני אבקש, והוא יכול לסרב. לפחות אדע שעשיתי את המקסימום האפשרי כדי לקיים את המצווה כמנהג חב"ד כפי שהורגלתי מצעירותי. פניתי למנהל, וביקשתי את סליחתו: אני מבין שאתה תחשוב שאני 'נודניק' שלא מסתפק במה שנותנים לו, אמרתי, האמת שקשה לי להסביר לך עד כמה זה חשוב עבורי. אני חייב להודות שלפי ההלכה היהודית 30 דקות בהחלט מספיקות, אבל אני חסיד חב"ד, ואצלנו נוהגים לשבת ליד הנרות 50 דקות. תמיד הקפדתי על כך מאוד, ואני אודה לך מאוד מאוד, כבוד המנהל, אם תאפשר לי לעשות כך גם עכשיו.

המנהל הביט לעברי במבט חוקר, ובליבי כבר נטיתי לחשוב שעוד רגע הוא מבטל לגמרי את האישור שנתן לי. הוא חשב בדממה מספר דקות, בעוד שאנחנו ממשיכים ללכת לעבר חדרו. ולפתע הוא פונה אלי ושואל אותי: "רובשקין, תגיד לי, כשהיית מדליק נרות בבית, עם המנורה שלך, כמה זמן ישבת ליד הנרות?". "קשה לי לומר", השבתי לו, "לפעמים היו לי עיסוקים שונים, אבל בכל מקרה הייתי יושב עם הילדים והמשפחה ליד הנרות במשך שעותיים או שלוש שעות. לפעמים יותר". מיד השיב אותו מנהל: "אם כך, אני רוצה שאתה תשב עכשיו ליד הנרות שלוש שעות. בדיוק כמו שעשית בבית שלך!"

הייתי המום. חשבתי שאני מדמיינ. המנהל הקשוח שכבר ראה הכל והתמודד עם אסירים מכל הסוגים הופך לפתע לנדיב כל כך ומאפשר לי לשבת ליד הנרות שלוש שעות? ועוד במשרד הפרטי שלו? זה לא קורה כל יום ולא כל שבוע. אבל אז הבנתי מה שידעתי גם קודם לכן, וכעת הרגשתי זאת ביתר שאת: אני לא נמצא בכלא כי איזה גוי כזה או אחר החליט כך. אני נמצא כאן כי יש לי שליחות ותפקיד לעשות ככלא. הקב"ה שם אותי כאן, ואני לא שואל שאלות, אני רק מנסה לעבוד אותו בתנאים המורכבים שאיתם אני צריך להתמודד.

כשסיפר הרב רובשקין את הסיפור הזה, בחדר קבלת הקהל של האדמו"ר מלעלוב שליט"א, ניתן היה לראות על פניו שהוא חי את אותם הרגעים תוך כדי הסיפור. השמחה בה סיפר על הזכות שזכה להדליק נרות "כמו בבית", פרצה ממנו והקרינה על כל סובביו. ואכן, כשסיים לספר את סיפורו, שהיה אחד מיני רבים שסיפר באותה ההזדמנות, קם הרבי ממקומו ואמר לו: "רי שלום מרדכי, כשהשתחררת מבית הכלא רקדת עם היהודים ששמחו איתך באמריקה, אבל אנחנו כאן עוד לא רקדנו לכבוד ההצלה שלך, בוא ונרקוד עכשיו". על אף שמספרם של הנוכחים היה מצומצם מאוד ומנה כנתיין לערך, קול השירה והזמרה נשמע למרחקים והריקוד נמשך עוד שעה ארוכה...

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים:

כתב המלך שבביל שאמר יוסף לשר המשקים כי אם זכרתי, ובטח בו שיזכירו לפרעה ניתוסף לו שני שנים בבית האסורים, ויש להבין למה דוקא שנתיים, וי"ל דאמרין בברכות דף נ"ח. דלאחר י"ב חודש יש שכחה [ומשום כך חייב כל שנה לקרות פרשת זכור כדי שלא ישכח], והנה יוסף אמר שני פעמים "כי אם זכרתי", "והזכרתי אל פרעה", ושני פעמים זכירה היא שני פעמים י"ב חודש, ולעומת זה נגזר עליו שני פעמים שכחה דהיינו שנתיים, ומקץ שנתיים הראה לו הקב"ה שאין השר המשקים הזוכר אלא הקב"ה בעצמו.

החלומות של פרעה הראו איך שהפרות רעות המראה בולעים הפרות הטובות, וכן השבלים הדקות את השבלים הבריות, דהיינו גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, וחלום זה הראו לפרעה מלך מצרים הראש והראשון לכל גליות בני ישראל להראותו שאפילו עומדים עלינו לכלותינו אבל הקב"ה מצילנו מידם.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים:

יש לתמוה למה קרא לשנים בשם "ימים", וכ' כספר טעם ולעת שאדם המאמין צריך לדעת שאין דין בלא דין וכל מה שעובר עליו יש בזה חשבון מלמעלה, וגם כאן אצל יוסף מידי יום ביומי עושה חשבון הנפש למה נענש על זה לישב בבית האסורים, והיה מתפלל לחרותו, וזו דרכו של אדם יר"ש שלא יעבור עליו יום בלי חשבון הנפש, וכן באברהם מצינו ואברהם זקן בא בימים, שכל יום היה אצלו בחשבון.

יש להוסיף על זה למנוח צלוחי המייס הקדוש חידוש גדול לבאר למה כ' ופרעה חולם לשון הוה, דהיה לו לכתוב ופרעה חלם, וז"ל "כי שנתיים ימים ופרעה חולם בתמידות חלום זה אלא שלא היה יודע שהוא חולם, ויש לתמוה מה התועלת בזה שחלם מכיון שלא ידע בכלל שהוא חולם, וכתב צנצנ"ט שמעון די"ל דעל יוסף נגזר שיהיה שני שנים בבית הסוהר משום שאמר לשר המשקים והזכרתי וגו', והנה אם יוסף היה שב בתשובה שלימה כראוי לצדיק גדול כמותו שהקב"ה מדקדק עליו כחוט השערה [וכמאמר הצדיקים שיוסף היה מסלסל בשערו דהיינו שהיה עושה תשובה על העבירות שהקב"ה מדקדק עליהן כחוט השערה], היה יוצא מן בית האסורים מיד, ואז היה פרעה קם בבוקר בפעימת לב כמו שהיה לבסוף, אבל כנראה שזה לקח שני שנים [שכן היה גזירה מן השמים ואולי לקחו מיוסף הבחירה שישוב שכן היה החשבון שיעקב היה צריך להיות נפרד ממנו כשיעור השנים שהיה בבית לכן]. אמנם היכולת לצאת היה מקודם, לכן הסיבו משמים שיחלום חלום זו בכל לילה.

וּפְרַעְהוּ חֹלֵם:

במדק איתא וכי רק פרעה חולם והלא כל הבריות חולמין אלא חלומו של מלך הוא על כל העולם עכ"ד, ולכאורה יפלא מהו הקושיא בכלל, הלא בודאי כל הבריות חולמין רק כאן מדברין בנוגע חלומו של פרעה ולא של אחרים, וי"ל דבאמת קשה על שר המשקים למה סיפר לפרעה אודות יוסף, הא היה יכול לילך לעצמו ליוסף ולספרו שהוא בעצמן חלם שהיה שבע פרות וכו' וישמע הפתרון ואת זה יגיד לפרעה, וזה קושיית המדרש "וכי כל הבריות אינן חולמין" דהיינו ששר המשקים היה יכול לספר ליוסף החלום כאילו הוא חלם, ועל זה התירוץ כי אם היה מספר את זה ליוסף כאילו הוא בעצמו חלם, אזי היה יוסף פותר אותו כחלום ההודי, כי חלומם של מלך יש לו פתרון אחר הנוגע לכל העולם, לכן לא היה יכול לילך בעצמו, [ככס המורה].

וַיִּיקֶץ פְּרַעְהוּ וַיַּחְלֵם שְׁנַתִּים:

הרבי ר' אהרן מקארלין ז"ל היה אומר בא וראה החילוק בין יהודי ולהבדיל הגוי, ביעקב אבינו כתיב וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה, היהודי כשקם משנתו הדבר הראשון חייב לומר מודה אני לפניך מלך חי וקים ומזרז עצמו לילך לבית המדרש להתפלל בציבור במקום קדוש מקום

השראת השכינה, אבל בפרעה כתיב וייקץ פרעה ויחלום שנית, ואפילו כשהוא ער הוא גם בחלום ודמיון שזה העולם שוה כלום.

וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתַּפְעֵם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֹרְטָמָי מִצְרַיִם וְגו':

כתב הרמב"ן הפעימת רוח היתה רק בבוקר ולא בלילה בשעת השינה או כשהקיץ באמצע, וכתב ההפלאה להסביר הענין עפ"י המבואר בר"ה דף י"א. כי בר"ה יצא יוסף מבית האסורים, [יש רמז מקץ ר"ת צום קול ממון] ומבואר בגמ' שם דף ח. כי בר"ה דנים לישראל וגם לעכו"ם והאומות העולם דנים בלילה ובני ישראל בג' שעות הראשונות של היום, ולכן כיון שחלום פרעה היה על שובע ורעב של מצרים שזה נוגע לאומות העולם לכן הראו לו החלום בלילה בזמן שהם נשפטים, אבל הצלת יוסף דנו על זה ביום בג' שעות הראשונות, לכן כתיב ויהי בבוקר ותפעם רוחו כי פעימת הלב שזה גרם לו שירצה לדעת פתרון החלום וממילא יציל את יוסף, זה היה צריך להיות דוקא בבוקר בזמן שדנים את בני ישראל ויוסף הצדיק בתוכם.

וַיִּדְבֹר עַד הַמַּעֲקִים אֶת פְּרַעְהוּ לֵאמֹר אֶת חֹטְאִי אֲנִי מְזַכֵּר הַיּוֹם:

"את חטאי" הוא לשון רבים, ויש להבין למה הוזכר עוד חטאים שאינם נוגעים כלל לזה הענין, וא"ת שכונתו על החטא שלא זכר את יוסף, מה לו לפרעה אם זכר את יוסף או לא, וכתב צנצנ"ט סופר כי חטא שר המשקים היה שנפל זכוב בכוס פרעה, ובשעה שדנו אותו לבית האסורים בודאי חשבו שעשה כן במזיד, ולאחר מכן כשהוציאו אותו משם, מסתמא דנו עוד פעם [בבי"ד לעירעורים], והחליטו שעשה כן בשוגג ולמדו זכות עליו כי בודאי לא היה כפוי טובה לפרעה המלך, אבל מאחר שלא הזכיר את יוסף שהטיב לו בהטבת החלום, נמצא שהוא בטבע כפוי טובה, ושוב נתעורר החשש שמא הטיל הזכוב במזיד, לכן אמר חטאי החטא של שכחת יוסף שזה ענין של כפיית טובה, וממילא החטא של הזכוב בכוס פרעה.

וַיִּגְלַח וַיַּחְלֵף שְׂמֹלְתָיו:

פנ"ש ייגלח מפני כבוד מלכות, ובפשטות רש"י רוצה ליישב איך היה יכול לגלח הלא היה בר"ה כמבואר בר"ה דף י"א, וביו"ט אסור לגלח, לכן פירוש שמשום כבוד מלכות היה מבשל פיקו"ג ובלית ברירה הוצרך לגלח על ידי אחר, והוי שבות במקום מצוה, אמנם במרגניתא דר"ב פי" ע"פ המבואר בפקדי דר"א איתא שהאבות ידעו סוד העיבור, ויעקב היה מעבר החדשים ושנה בא"י, והנה בשנה ההוא עיבר יעקב חודש אלול והיה ר"ה ביום ל"א, וממילא יוסף שלא ידע מזה וקיים את ר"ה בל' אלול, לא נכשל באיסור, כי באמת היה ערב ר"ה, וזה הביאור בפסוק תקעו בחודש שופר אימתי בזמן שהבי"ד מקדשין החודש כידוע מאמחז"ל דהקב"ה אומר למלאכי השרת שיום הדין הוא ביום שמחליטים חכמי ישראל לעבר החודש, כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דהיינו שיעקב היה מעבר החודש, ועדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, שממה שגלח יוסף ביום יציאתו מהמאסר, ולא נכשל באיסור ח"ו, נשמע לנו דיום הדין נקבע לפי החלטת חכמי ישראל.

וַעֲמֵה יִרְא פְּרַעְהוּ אִישׁ נִבְוֹן וְחָכָם:

מקשים המפרשים הרי יוסף נתבקש רק לפתור החלום ולא ליתן עצות, ומי' היטועות יעקב עפ"י הגמ' הנ"ל שכל זה היה בראש השנה, וידוע דבארבע פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג על המים ובר"ה באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, הרי שעניני שובע ורעב נידונים בו בפסח ועל גורלו של אדם בר"ה, וזה מה שאמר יוסף לפרעה, אילו היה פתרון חלומך נוגע רק לשובע ורעב היה מראים לך החלוך בליל פסח, אבל כיון שהחלום נראה לך בר"ה, הרי זה סימן שהחלום נוגע דוקא לגורלו של אדם, וזה מה שאמר "ועתה" פי' כיון שהחלום הראו לך עתה בר"ה, הרי זה סימן שירא פרעה איש חכם ונבון, ויפקד פקידים, דברים הנוגעים לאנשים שיתעלו, נמצא שאין זה עצה אלא חלק מפתרון החלום.

וַיִּתֵּן לָוִי אֶת אֲסֹת בֵּית פּוֹטִי פְרֵעַ:

כַּרְסֵי מְזוּזָה שֶׁהִיְתָה בֵּית פּוֹטִיפֶר, אֲבָל בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן וְכֵן בְּנִבְעֵלֵי הַתּוֹסֵף כְּתוּב שֶׁלְאַחַר שְׂדֵינָה נִבְעֵלָה לְשִׁכְּם יְלֵדָה בֵּת, וַיַּעֲקֹב הַשְּׁלִיכָה לְמִצְרַיִם עִם קַמִּיעַ בְּצוּאָרָה, וְהִיא יְהוּדִית שְׂאֵמָה יְהוּדִית, אֲבָל עַיִן בְּרַמְבַּם סו"פ אֲמוּר שֶׁלְפָנָי מִתֵּן תּוֹרָה עִכּו"ם הַבֵּא עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל הוֹלֵד מֵהָאֵב, וְלִכֵּן הִיְתָה נִכְרִית, וְאוּלַי בְּזֵה תוֹלָה הַמְדַרְשׁוֹת הַחֲלוּקוֹת.

וַיִּרְא יַעֲקֹב בִּי יֵשׁ עֶבֶד בְּמִצְרַיִם:

שֶׁבֶר ר"ת שֶׁם בֶּן רַחֵל, וְחִסִּידִים מְסַפְרִים שֶׁבִשְׁעָה שְׁנַעֲלָה הַתְּנִיחַ ז"ל הִיָּה בְּתַפְסִיָּה שֶׁלַּח שְׁלִיחַ לְמַחֲוֹתָנוּ הַגִּה"ק צַעֲלָה הַקְּדוּשָׁה לֹו מְזַכְרֵיטְסוֹז ז"ל שִׁיתְפַּלֵּל עֲלֵינוּ, וּבִשְׁעָה שֶׁהַשְּׁלִיחַ הִגִּיעַ לְבֵאֲרָדִיטְשׁוֹב הִיָּה לֹומֵד אִז חוֹמֵשׁ וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר, אֲמַר שֶׁבֶר ר"ת שְׁנִיאֹוֹר בֶּן רַבְקָה, דִּהֵינּוּ שִׁישׁ שֶׁבֶר [תְּקוּהָ] שִׁיּוּצֵיָא לַחֲוָץ.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לֵמָּה תִּתְרָאוּ:

וּפְרָשׁ"י לֵמָּה תִּרְאוּ עֲצַמְכֶם בְּפָנַי בְּנֵי יִשְׁמַעֲאֵל וּבְנֵי עֵשׂוֹ כִּאִילוּ אַתֶּם שְׁבַעִים, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עֲדִיין הִיָּה לֵהֵם תְּבוּאָה, וְכֵן כְּתוּב הַרְמַזָּן שְׂאֵף שְׂאֲצֵל יַעֲקֹב הִיוּ שְׁבַעִים, אֵינן לְהַרְאוֹת לְפָנַי אַחֲרֵים מֵהַ שִׁישׁ לֹו, וְזֶה מוֹסֵר הַשְּׁכַל שְׂאֵינן לְאֵדָם לְהַרְאוֹת לְאַחֲרֵים מֵהַ שִׁישׁ לֹו [וְכֹל שֶׁכֵּן כְּשֵׂאֵינן לֹו וְצָרִיךְ לְהַלּוּוֹת אוֹ לְשַׁכּוֹר הָאוֹלָם וְהַמֵּאֲכָלִים וְהַעוֹבְדִים וְלֹא לְשִׁלֵּם וְד"ל]. וַיִּדְוַע הַמֵּאֲמַר חֲז"ל [בְּחַגִּיגָה דף ט.] יֵאֵי עֵינֵיָתָא לְיִשְׂרָאֵל כְּבִרְזָא לְסוּמְקָא, הֵינּוּ שְׁסוּסִים לְבוֹשׁ בְּרִזָּא דוֹקָא בְּחוּץ אֲבָל כְּשֶׁנִּכְנַס לְמַקּוּמוֹ מְסִירִים מִמֶּנּוּ הַבְּרִזָּא, וְכֵן עֵינֵיָתָא נָאֵה לְיִשְׂרָאֵל מִבְּחוּץ שֶׁלֹא יִתְרָאֵה בְּעֵינֵי אַחֲרֵים כְּעִשְׂרִירִים, אֲבָל בְּבֵיתָם בְּהַצְנַע שְׂאֵינן עֵינן הִרְעוּ וְעֵינן קִנְאָה שֶׁל אַחֲרֵים שׁוֹלֵטֵת שֶׁם, בּוֹדְאֵי נָאֵה וַיֵּאֵה לֵהֵם שִׁיְהִיָּה לֵהֵם הַרְחַבְתָּ הַדַּעַת וְכֹל טוֹב.

וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּרֶךְ כְּחֹזֶל הָיִם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי חֻדְלַל לְסֹפֶר בִּי אֵיךְ מִסְפָּר:

לְכַאוּרָה יֵשׁ כַּאֵן כֶּפֶל לְשׁוֹן, וְלִמָּה הוֹסִיף כִּי אֵינן מְסַפֵּר, וְכַתּוּב הַהַפְּלָאָה כִּי מְצִינּוּ שְׂאֵינן הַבְּרַכָּה שׁוֹרָה בְּדַבְרֵי הַמְדוּד וְהַמְנוּי, וַיּוֹסֵף רָצָה שִׁיתְבַּרְךָ הַתְּבוּאָה לִכֵּן לֹא סִפֵּר כֹּלל וּבִשְׁבִיל זֶה הִיָּה עַד לֹו עַד כִּי חֻדְלַל לְסֹפֶר, וְכֵן מְצִינּוּ בְּחֻנּוּכָה דִּהְנֵס בְּיוֹם רֵאשׁוֹן הִיָּה אֵף שֶׁהִיָּה דַבְרֵי הַמְדוּד שִׁידְעוּ כִּמָּה שִׁמְךָ הִיָּה לֵהֵם וְאַעֲפִי"כ הִיָּה בְּרַכָּה שׁוֹרָה בְּהַפֵּךְ, וְזֶה כִּנְגַד הַטְּבַע שֶׁדַבְרֵי הַמְדוּד הִיָּה לֹו בְּרַכָּה, וְלִכֵּן יֵשׁ נֵס גַּם בְּיוֹם רֵאשׁוֹן.

וַיִּרְא יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וַיִּפְרַם וַיִּתְנַבֵּר אֲלֵיהֶם:

קִשְׁיָה לְהִבְיֵן עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֵיךְ הִיָּה יֹוֹל לְדַבֵּר עִם אַחֵיו בְּאוֹפֵן קִשְׁיָה וְכִנְכְרִי, וְכַתּוּב בְּקְדוּשַׁת לֹוִי שְׁבַאמֵת יֵשׁ בְּזֵה שֶׁבַח גְּדוֹל לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁבְטַבַּע מִי שֶׁמִּנְצַח חֲבִירוֹ מִבְּחֻלּוֹקֵת הַמְנוּצַח מְרַגֵּשׁ צַעַר רַב, וְכַאֵן הָאֲחִים הִיוּ מְנוּצָחִים שֶׁהַתְּקִימּוֹ חֲלוּמוֹת יוֹסֵף וְהֵם הוֹצִרְכוּ לְבוֹא אֵלָיו, לִכֵּן אִם בִּשְׁעַת הַשְּׁתַחֲוִיָּה הִיוּ מְכִירִים אֶת יוֹסֵף הִיָּה לֵהֵם צַעַר רַב בִּשְׁעַת הַשְּׁתַחֲוִיָּה, לִכֵּן הַתְּנַכֵּר אֵלֵיהֶם אִז כִּדִּי שִׁיעִשׁוּ הַמַּעֲשֵׂה הַשְּׁתַחֲוִיָּה בְּלִי צַעַר וַיַּחֲשְׁבוּ שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים לְאַחֵר.

בְּתַרְגּוּם אוֹנְקֵלֵס כְּתוּב עַל תִּיבּוֹת וַיִּתְנַכֵּר אֵלֵיהֶם, וְחִשְׁבֵי מֵהַ דְּמִלִּיל לְהוֹן, דְּבִאמַת אֵינן זֶה פִּירוּשׁ הַמִּילִים, וְכַתּוּב בְּדַבְרֵי יַחֲזַקָּאֵל דְּכֹאשֵׁר בֵּאֵי אַחֵי יוֹסֵף אֲצִלוּ וְרָצָה לְדַבֵּר אִתָּם, וַיִּתְנַכֵּר אֵלֵיהֶם דִּהֵינּוּ שְׁעִישׁ עֲצוּמָה כִּנְכְרִי זֹוֹר כִּאִילוּ לֹא גַמְלוּהוּ לֹו אַחֵיו רַע בְּעוֹלָם, וְלֹאנִשְׁיִם זָרִים אֵינן מְרַגֵּשׁ בְּלִכּוֹ שׁוּם טַעֲנָה אֵלֵיהֶם, וְזֶה מֵהַ שְׁפִי הַתְּרַגּוּם שִׁיּוֹסֵף חָשַׁב בְּדַעַתוֹ וְשַׁקֵּל הַמִּילִים שֶׁהִיָּה צָרִיךְ לְהַגִּיד שֶׁלֹא הִיָּה בְּהֵם שׁוּם הַרְגֵּשָׁה שֶׁל נִקְמָה וְנִסְתִּירָה, רַק מֵהַ שְׁצָרִיךְ לְדַבֵּר קִשְׁוֹת כִּדִּי שִׁיתְבוֹנְנוּ עַל הַחֲטָא שֶׁעִשׂוּ כִּמוֹ שְׂאֲמַרוּ בְּעַצְמָם אֲבָל אֲשִׁמִּים אֲנַחְנוּ וְגו'.

אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתְּךָ מֵעַבְדֶיךָ וּמֵת וְגַם אֲנַחְנוּ זָהִיָּה לְאֲדָנִי לְעַבְדִּים. וַיֹּאמֶר זֶם עֲלֵתָה כְּדַבְרֵיכֶם בֵּן הוּא אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתְּךָ יְהִיָּה לִי עֶבֶד וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם:

וְקִשְׁיָה הִלָּא הֵם אֲמַרוּ שֶׁהָא' אֲשֶׁר יִמְצָא יָמוּת וְכּוֹלָם יִהְיוּ עַבְדִּים, וַיּוֹסֵף הַשִּׁיב שֶׁהָא' יְהִיָּה עַבְדּוֹ וְכּוֹלָם בְּנֵי חוֹרִין, א"כ אֵינן זֶה כְּדַבְרֵיהֶם כֹּלל, וְלִמָּה הִקִּיל עֲלֵיהֶם, וְכַתּוּב צָלוֹר תּוֹרָה שֶׁהַשְּׁבַטִים חֲשָׁבוּ שְׂדֵינָם כְּבְנֵי נַח לְחוּמְרָא וְכִיִּשְׂרָאֵל לְחוּמְרָא, וְכֵן נַח חֵיִיב מִיתָה עַל הַגּוֹל וּבִיִּשְׂרָאֵל קִי"ל שׁוֹתְפִין שֶׁגִּבּוּ חֵיִיבִים אֵף דֵּאֵינן שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עַבְרִיָּה מ"מ שׁוֹתְפִין שְׂאֵנִי, וּמְמִילָא אִם דִּינָם לְחוּמְרָא כִּיִּשְׂרָאֵל הֵם חֵיִיבִין לְשִׁלֵּם כְּשׁוֹתְפִין, וְעַל זֶה הַשִּׁיב יוֹסֵף "כְּדַבְרֵיכֶם כֵּן הוּא" דִּהֵינּוּ גַם אִנִּי מַחְמִיר דִּדְנִי כֵּן נַח וְכִיִּשְׂרָאֵל, מְשׁוּם הִכִּי אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתְּךָ יְהִיָּה לִי עַבְדּוֹ דֵּאֵנִי צָרִיךְ לְהַחְמִיר בְּזֵה דִּדְנִי כִּיִּשְׂרָאֵל וַאֲנִי חֵיִיב מִיתָה, וְאַתֶּם דִּינְכֶם כְּבְנֵי נַח וַאֲנִי שְׁלִיחוֹת לְעַכּו"ם וַאֲנִינְכֶם חֵיִיבִין, נִמְצָא דְשִׁנְיָהם הַחְמִירוּ וְכ"א לְפִי מֵהַ שְׁנוּגָע לֹו.

בִּי זָעַיְנִי אֲלֵהֶם אֶת כָּל עַמְלֵי וְאַת כָּל בְּיָת אֲבִי:

לֵמָּה קִרָּא בְּנוֹ ע"ש דְּבַר שִׁישׁ בּוֹ חֲסֵרוֹן, וְלִמָּה לֹא קִרָּא לֹו ע"ש שְׁכַחָה, עַיִן דְּבַר יוֹאֵל שְׁמַבִּיא מְדַרְשׁ קֹהֵלֵת דְּשַׁכַּחָה יֵשׁ בּוֹ מַעֲלָה שֶׁמְבִיא הַשְּׁתוֹקָקוֹת לִידַע יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וַי"ל נִשְׁנֵי מַלְשׁוֹן נוֹשָׂה שֶׁהַשְּׁתוֹקָק לְבֵית אֲבִיו כִּי מְרֻב טִירְדוֹת הִיָּה שׁוֹכַח, וַי"ל זֶה רָצוֹ הַיּוֹנָנִים לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתִיךָ כִּדִּי לְהַכְבִּיד עַל הַחֲשִׁמוֹנָיִם הַעוֹלָם שֶׁל הַמַּלְחָמָה וְעַי"ז הִיָּה שְׁכַחְתָּ הַתּוֹרָה, וְכִיּוֹן שֶׁהַקֵּב"ה רַב אֶת רִיבָם, לֹא הִיָּה שְׁכַחָה רַק אֲדַרְבָּה הַשְּׁתוֹקָקוֹת לְקִיּוּם נֵר מְצוּהָ וְתוֹרָה אוֹר, בְּהַעֲלוֹתֵךְ אֶת הַנְּרוֹת שְׁזֵה לְעַד קִיּוּמָה, וְהַעִיֵּקֵר שִׁמִּי הַחֲנוּכָה יְבִיא הַשְּׁתוֹקָקוֹת לְהוֹסִיף בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה.

י"ל עֵינִין בְּטַחֲוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק שְׁחֹז"ל אֲמַרוּ שֶׁלֹא עָשָׂה כְּהוֹנֵן אוּלַי י"ל דִּידוּעַ הַרְשָׁב"ם בְּב"ב קס"ד שֶׁהַעֲבִירָה שֶׁל עֵינִין תְּפִילָּה הוּא הַתּוֹלָה בְּטַחֲוֹנוֹ שֶׁתְּפִילָּתוֹ נִשְׁמַעַת וְלִכְאוּרָה יִפְלָא הִלָּא הָאָדָם צָרִיךְ לְבִטּוּחַ לְהֵאֲמִין שֶׁהַקֵּב"ה יִשְׁמַע תְּפִילָּתוֹ, וַי"ל שְׁצ' לְבִטּוּחַ בְּהַקֵּב"ה יִשְׁלַח לֹו הַיִּשְׁעוּעָה אֲבָל בְּאִיזָה אוֹפֵן עַל זֶה א"א לֹו לְבִטּוּחַ שֶׁהַקֵּב"ה יַעֲשֵׂה דוֹקָא בְּאוֹפֵן שֶׁהוּא רוֹצֵה, וְאוּלַי יוֹסֵף בְּטַח שֶׁהַקֵּב"ה יַעֲזוּר לֹו עַיִן שֶׁר הַמְשַׁקִּים וְהִיָּה לֹו לְבִטּוּחַ שֶׁהַקֵּב"ה יַעֲזוּר לֹו שִׁיּוּצָא מִבֵּית הָאֲסוּרִים אֲבָל בְּאִיזָה אוֹפֵן אֵינן נִפְקִי"מ.

הָאֲמַרְי אֲמַת מַגּוּר ז"ל לֵאמֹר בֵּא וְרֵאֵה סְבִלּוֹנוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ וְשַׁכְרֵי הַסְּבִלּוֹנוֹת, אֵילוֹ הִיָּה יַעֲקֹב מְקַלֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ הַרְשָׁע שֶׁעָשָׂה לֹו כֹּל הַצְּרוּת וְלִקַּח לֹו אֶת שְׁמַעוֹן וְעַכְשֵׁיו רוֹצֵה לִיקַח אֶת בְּנֵימִין, הִיָּה מְקַלֵּל אֶת עֲצָמוֹ וְהַבֵּן זְקוּנִים לֹו, עַכְשֵׁיו הַתְּפַלֵּל וְקַל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים לְפָנַי הָאֵישׁ, וְהַשְּׁפִיעַ עַיִן הַמְּנַחֵה קִטְנָה שֶׁשִּׁלַּח לְיוֹסֵף שִׁיכּוֹל לְהַתְּגַלּוֹת. עַיִן שְׁפַתִּי לִדְיֵק מִש"כ בְּזֵה.

וְאֶל-ל שְׁקִי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים:

פְּרָשׁ"י מַעֲתָה אֵינְכֶם חֲסָרִים כְּלוּם אֵלֵא תְּפִילָּה הַרְיֵנִי מִתְּפַלֵּל אֵלֵיכֶם, וַיֵּשׁ לְהִבְיֵן הַכּוֹנֵה "אֵינְכֶם חֲסָרִים כְּלוּם", עוֹד יֵשׁ לְהִבְיֵן מִש"כ רש"י אַח"כ מִי שְׂאֲמַר לְעוֹלָם דִּי יֵאֲמַר דִּי לְצוּרֵי שֶׁלֹא קִטְנֵי מְנוּעוּרֵי צַרְתָּ לְכֵן צַרְתָּ שְׂרָה וְכו', וְלִכְאוּרָה הִיָּה לֹו לְהַקְדִּים צַרְתָּ עֵשׂוֹ קוֹדֵם לְלֵבָן שֶׁהִלָּא עוֹד בְּמַעֲיָ אִמָּם וַיִּתְרוּצְצוּ, וַיַּעֲקֹב בְּרַח לְבֵית לְבָן רַק מַחְמַת שֶׁעִשׂוּ בִיקֵשׁ לְהַרְגוֹ.

לֵאמֹר צִפְרָקִי לִר"א עֲפַל"ז ה"פ בְּעַמּוּס ה' כֹּאשֶׁר יְנוּס אִישׁ מִפָּנַי הָאֲרִי וּפְנַע בּוֹ הַדּוֹב, זֶה יַעֲקֹב שֶׁבָּרַח מִלְּבָן וּפְנַע בּוֹ עֵשׂוֹ, וַי"ל הַכּוֹנֵה לְפַמֵּש"כ רש"י בַּע"ז ב: הַדּוֹב אֵינן לֹו מְנוּחָה, וְהַכּוֹנֵה שֶׁעִיֵּקֵר הַגְּזִירָה הוּא כְּשֶׁמְבַטְלִים מְנוּחַת הַנֶּפֶשׁ מֵהָאָדָם, זֶה מֵהַ שֶׁעָשָׂה עֵשׂוֹ לְאַחֵר שֶׁחָזַר יַעֲקֹב מִבֵּית לְבָן כְּמִש"כ וַיִּרְא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַר לֹו, שֶׁעִשׂוּ רָצָה לְפַחַד אֶת יַעֲקֹב עַיִן הַסֵּרֵת שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹו.

אם זכרתי אל פרעה ויפעלו דבריך אצלו ועשית נא עמדי חסד ושוב אמר לו היות ויקרה כן והזכרתי אל פרעה שכן יהיה לעתיד שאתה תזכירני לפרעה והוצאתני מן הכית, וכיון שרואין אנחנו שיוסף נענש גם על זה הא מוכח מזה לכל כך היה כטחונו גדול כל כך כי גם זה המועט למותר נחשכה לו, שלא היה צורך אפילו להזכיר את זה, ומזה העונש ניכר גורל כטחונו מה שאין לשער ממש וזהו שאמרו אשר שם ה' מכסחו זה יוסף ולא פנה אל רהנים ללפי גולל בטחונו לא היה לו לפנות כלל אל רהכים ואפילו דביבור קל

שמעתי בשם כ"ק האלמו"ר הפני מנחם ז"ל שאמר למה יש מספר תיבות בסוף פרשת מקץ, כי הרמז"ן שכי' שיעקב אמר להם למה הרעותם לומר שיש לכם אח קטן והשיבו לו שאול שאל, ובאמת לא שאל אלא מפני שרכי שלום השיבו לו כן, ויותר טוב היה אם לא היו אומרים לו כלום, ועל זה אומרים מלה בסלע שתיקה בתרין, ולכן אמר להם וכסף משנה תיקח בידיכם דהיינו תלמדו להיות נזהר במה שאמם מדברים, ובזה יהיה שתיקה בתרין, ולכן מונים את מספר התיבות בפרשת מקץ.

זאת חנוכה:

זכר כל המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כולם.

עוד כתב שם שענין זאת חנוכה הוא כשמיני עצרת, שבאמת היה צריך להיות ז' ימי חנוכה לפי התי' שבליל ראשון נתמלא הפך בשמן תומ"י אחר ההדלקה, וביום השמיני הוא בחי' של קשה עלי' פרודתכם, וידועים דברי הרוקח שהחשמונאים לא ישבו בסוכות כשלחמו נגד היוונים והשלימו בחנוכה, ולכן מדמה הגמ' בשבת חנוכה לסוכות עיי"ש.

הרה"ק מחזון ז"ל אמר מה שצדיקים יכולים לפעול מהקב"ה מראש השנה ויום הקדוש, מסוגל כל יהודי בעצמו לפעול ולהשיג בזאת חנוכה.

חודש טבת ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש בחודש העשירי הוא חודש טבת וגו' ויאבה המלך את אסתר וגו' וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי, בראש ולא על ראשה כמו שאומרים צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה תפילין שבראש שבתוך הראש, אסתר זכתה בחודש טבת לכתר מלכות בראשה.

המפרשים נלאו למצוא נימוק למה לא התקשר יוסף לאביו יעקב במשך כל השנים, ואולי י"ל לפי מה שאמרנו כבר במעשה של רבי עקיבא שהלך ללמוד י"ב שנה ואח"כ חזר לביתו ולא נכנס והטעם כדי שתפילת אשתו תהיה באותה השתוקקות להצלחת בעלה ב"ב שנה בשניים כמו הראשונים, כמו כן יעקב התפלל על בנו האבוד בגעגועים דתפלה לעני, ותפילה זו הועילה לכלל ישראל כל הגליות להאובדים בארץ אשור והנחים בארץ מצרים מכח אותו תפילות של יעקב שלא ידע איפה יוסף בנו.

השתרלותו של יוסף שאמר לשר המשקים כי אם זכרתי אל פרעה הוא השתדלות קטנה ופחותה שנוכל לשער שהרי ראה יוסף שמן השמים הוא מה שהוא השר המשקים לבית הסוהר וכן כל חלומו הוא רק כי שמה תצמח גאולה ליוסף, וכאמת לזה לשון הפסוק שאמר לו יוסף כעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשו והשייך על כנך אם זכרתי אתך וגו' ועשית נא עמלי חסל והזכרתי אל פרעה והוצאתני מן הכית הזה, ולכאורה כפסוק זה הוא כפל אריכת דברים ללא צורך וי"ל דלא אמרו יוסף כלשון כקשה רק אמר לו כמגיד עתידות שאמר לו מה שיהיה לעידי דהיינו והשייך על כנך והיית משקהו כמקדם וגם יהיה כי

יום זה יש לה סגולה מיוחדת כמבואר בספה"ק עיין בבני יששכר על חנוכה מאמר י"ב שהוא מסוגל לבנים, [בין להולדת בנים בין לקיום הבנים שיהיו בריאים בגשמיות וברוחניות]. אף שכל החנוכה מסוגל לכך כמבואר בחז"ל הרגיל בנר הווין ליה בנין תלמידי חכמים, ואיתא בספה"ק על הפסוק ברוך מבנים אשר וגו' וטובל בשמן רגלו, שמן רמז לנר חנוכה ורגלו רמז להרגיל בנר, מ"מ זאת חנוכה במיוחד, וכתב הגה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש ז"ל רמז לדבר מה שאומרים בתהילים "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו", זאת רמז לזאת חנוכה שהוא מתנה מאת ה', היא נפלאות בעינינו, כי הנרות של חנוכה הן לראותן בעיניים בלבד, וזה גורם לנפלאות למעלה מדרך הטבע, [ומבואר בכתבי האריז"ל שסוד המשכת בנים הוא א' פלא].

במנחת יהודה מציא צ"ס הרה"ק מחזונו ז"ל על הגמ' בעירובין י"ח: אמרה יונה יהיה מזונתי מרויך כזית ביד הקב"ה ואל יהי מתוקין כדבש ביד בשר ודם, היינו שישראל נמשלו כיונה, אמרו שתהיה השפעת המזונות כבחנוכה שאז החתימה לובה ע"י הקב"ה, והיינו כזית שחנוכה מדליקין בשמן זית, ואל יהיו מתוקין "כדבש" דהיינו ברה"ה שאוכלין תפוח בדבש, שאז

ברגשי כבוד והערצה נשגר אנו בזאת ברכת מזלא טבא מעומקא דליבא, אל מעלת האי גברא יקירא, לב טוב ומיטיב לכל, אהוב על הבריות ומקבל את האדם בסבר פנים יפות, כבוד ידידנו ר' **אברהם ווייס** הי"ו
חתן ידידנו הנדיב הנכבד ביתו פתוחה לאכסניה של תורה, מוסר נפשו בכל ליבו ומאודו עבור בית מדרשנו, פאר המעלות הרה"ח ר' **יצחק קופמאן** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונם בלידת בנו / נכדו שתחי' בשעטו"מ ובמזל"ט
יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שיזכה להכניסו בבריתו של א"א בעיתו ובזמנו ולגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים במידה מרובה וגדושה מתוך חדווה והרחבת הדעת ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא לטובה ולברכה. אכ"ר

מקור המנהג של" דריידל, "לפי שבימים ההם בזמן הזה, בעת שגזרו היוונים על ישראל שלא לעסוק בתורה, למדו חכמי ישראל, עם בניהם תורה שבעל פה באגודה אחת. משראו זאת היוונים עמדו וגזרו, שלא יתאספו אגודות אגודות. אמרו חכמים לרמות את אויביהם והתאספו ללמוד תורה באגודה אחת, ואספו ילדי ישראל ללמוד תורה מפיהם, ובעת שבאו האויבים לראות את מעשיהם הפסיקו מלימודיהם ועשו עצמם כמשחקים בסביבון, ובזאת נחו מאויביהם. ולזכר אותו הנס קבעו לשחק בו, שהיא שעמדה לנו, שלא תשתכח תורה מישראל.

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בנינוש חזנוני זצ"ל
אשר הלך לעולמו לאחר שהודרך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' טמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בו ניסן תשע"ז

